

K r o n i k a

Današnji ameriški roman. Zadnjih deset let se je v Združenih državah nenavadno razvijal roman. Bolj nego kdaj poprej se opaža želja po vernem in iskrenem slikanju narodnega žitja in bitja. Romanopisci, ki so največ pripomogli tej struji na dan: Th. Dreiser, Sherwood Anderson, Willa Cather, Sinclair Lewis, Zona Gale i. dr., se splošno smatrajo za realiste, kar pa ni točno. Saj njih realizem je bolj posledica npravstvenega prepričanja nego izvajanje lepoznanškega gesla. Rešetajo svojo okolico, izbirajoč nje šibke strani. Na ta način so njih knjige sezname nedostatkov v anglosaškem delu in nedelu.

Mnogo teh umotvorov je na videz satiričnih, a v resnici učé npravnost. Vse vrednote se ocenjujejo po sočlobni moralki. Komičnega duha ter ironije pa ne zaslediš v njih. Čuvstvena toplina je dokaj nizka, okvir ozek, umska vsebina uborna. Opazovanje sicer točno, vendar površno.

Najmlajši kažejo dosti več umetniške radosti do življenja, zategadelj so njihovi prikazi najobičajnejše vsakdanjosti neredko prav lepi. V tehniki svoje umetnosti prekašajo prednike ter so zamenili fotografski, doslovni realizem z učinkovitejšimi metodami. Pripoved jim je bolj umetniška oblika nego trobilo za pridiganje.

Izkazal se je zlasti Glenway Wescott s krasnim romanom «The apple of the eye» (Zenica) in z vrsto dovršenih povesti. Predočuje samotarsko seljaštvo v državi Srednjega zapada, v Wisconsinu, osobito po manjših naselbinah in zaseljih. Kenneth Burke, znan dosihdob kot kritik, se je javil s snopičem povesti «White Oxen» (Belo govedo), zanimivim zastran retoričnih poskusov, ki pa jim še nedostaja poglobitve. Donald Douglas se je predstavil z romanom «The grand Inquisitor», ki so vplivali nanj J. Joyce, Dorothy Richardson in pokojni M. Proust, in hoče razširiti področje ter izraz romana. Neke podrobnosti vesti včasih istinito lepo pogodi. Enako se gospa Evelyn Scottova odlikuje po tankem opazovanju in razkladanju. V poslednjem času je našel največ čitalcev F. Scott Fitzgerald, ki najrajši predočuje bogato mladež ličnega New-Yorka, menjajoč svoj ton od lirizma do komike in podsmeha. Nedostaja pa mu še duhovna zrelost, da bi mogel motriti orisovano življenje s kakega umstvenega vidika. Kakor Fitzgerald očituje i Cyril Hume nekaj daru za šaljivost in smešnost. Oba njegova romana «Wife of the Centaur» (Kentavrova žena) in «Cruel Fellowship» (Kruto tovarišstvo) prinašata pesniško tolmačenje čutljivosti, ovladane s pametjo; njegovo oboževanje lepote je skaljeno s skepso, njegova vedečnost pa omiljena z dvomom. Pisateljica «Drevesa z zelenimi jagodami» (The Green Bay tree), Louise Bromfield, je proučila slučaj ženske, ki pod vplivom romantičnega slepila pride navzkriž s svojim osredjem. Naposled je navesti še nekaj obetavnih romanopiscev: John Don Pasos slove sosebno po zelo dokumentiranem romanu o vojni: «Three soldiers» (Trije vojaki); E. E. Cummings se je doslej proslavil bolj kot stihotvorec; Thomas Bayd je obelodanil pretresljivo knjigo o svetovnem pokolju «Through the wheat» (Skozi žito); Elinor Wylie sluje po dveh duhovitih in domišljivih umotvorih: «Jenniŕer Lorn» in «The Venetian Glass nephew» (Nečak od beneškega stekla), Ruth Suckow je podal v «Kmetih» (Country people) krepke in točne študije o Middle-Westu.

L. M—s.

Uredniŕkov «imprimatur» dne 27. februarja 1926.